

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА
ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“- Вршац, Србија
UNIVERZITET DE VEST "AUREL VLAJKU" Arad - Rumuniја**

UDK 371.95

ISSN 1820-1911

**INTRAPERSONALNA
DAROVITOST –
MOGUĆNOSTI RAZVOJA**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК 22

Vršac – Arad, 2017.

Izdavači:
Visoka škola strukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov“ – Vršac
Universitatea de Vest „Aurel Vlaicu“, Arad, Romania

Za izdavače:
Prof. dr Ramona Lile
Doc. dr Jelena Prtljaga

Zbornik uredili:
Akademik Grozdanka Gojkov
Prof. dr Aleksandar Stojanović

Redakcija:

Prof. dr A. Ilika, Arad, Rumunija	Dr Artur Zimny, Konin, Poland
Prof. dr S. Kurteš, Univ. Teksas A&M, Katar	Dr M. Maran
Prof. dr M. Zuljan, Ljubljana, Slovenija	Doc. dr A. Gojkov Rajić
Doc. dr A. Kolak, Zagreb, Hrvatska	Doc. dr J. Prtljaga
Akademik M. Milin, Arad, Rumunija	Doc. dr T. Nedimović
Prof. dr Lj. Kevereski, Bitolj, Makedonija	Dr E. Činč
Prof. dr V. Nojman, Temišvar, Rumunija	Dr N. Sturza Milić
Dr Jakub Bartoszewski, Konin, Poland	Prof. dr Aleksandar Stojanović

Recenzenti:
Prof. dr Gabrijela Kelemen, Arad, Rumunija
Prof. dr Jovan Đorđević, Beograd, Srbija
Prof. dr Ljupčo Kevereski, Bitolj, Makedonija

Lektor i prevodilac rezimea:
engleski jezik – doc. dr Jelena Prtljaga

Lektori:
Dr Ivana Đorđev (srpski jezik)
Dr Ljiljana Kelemen (srpski jezik)
Doc. dr Branduša Žujka (rumunski jezik)

Likovni urednik:
Stanislav Suhecki

Tehnički urednik:
Prof. dr Aleksandar Stojanović

Elektronska obrada publikacija:
dr Predrag Prtljaga
<http://www.research.rs>

ISSN 1820-1911
ISBN 978-86-7372-244-3

**INTRAPERSONALNA
DAROVITOST –
MOGUĆNOSTI RAZVOJA**

**INTRAPERSONAL
GIFTEDNESS - POSSIBILITIES
OF DEVELOPMENT**

Скуп подржава Покрајински секретаријат
за високо образовање и научноистраживачку делатност, Нови Сад
The conference is supported by the Provincial Secretariat
for Higher Education and Scientific Research Activity, Novi Sad.

ZBORNIK VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA ZA
VASPITAČE „MIHAILO PALOV“ - VRŠAC

MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
„INTRAPERSONALNA DAROVITOST – MOGUĆNOSTI RAZVOJA“

Sadržaj:

Uvodne napomene	str.	9
Učesnici skupa		15
I Impulsi za diskusiju		
Ненад Сузић: Подстицање дивергентне продукције као основа креативности ученика		21
Tanja Nedimović: Podsticanje intrapersonalne darovitosti – dometi i ograničenja		37
II Saopštenja i diskusija		
Milica Andevski, Jasmina Arsenijević, Mira Vidaković: Nastavnik i intrapersonalni razvoj darovitih		49
Anica Arsić: Inovacije u nastavi solfeđa kao podstrek razvoju intrapersonalne darovitosti		58
Ivana Đorđev: Podsticanje imaginacije kao dela intrapersonalne darovitosti u nastavi srpskoga jezika		69
Милош М. Ђорђевић: Свест о мотивацији и самомотивацији		76
Ivan Ferbežer: Teme, ki se vraćajo na področje kariernega svetovanja nadarjenih učencev		84
Grozdanka Gojkov: Svršishodnost kao vid intrapersonalne darovitosti		91
Ivanka Korez: Popestrimo šolo – planirane aktivnosti nadarjenih učencev v svetu konj		108
Zora Krnjaić: Intrapersonalna inteligencija: visoki dometi		114
Slavica Maksić: Da li će intrapersonalna inteligencija spasiti ili uništiti čoveka		119
Jelena Maksimović, Jelena Osmanović: Akciona istraživanja u funkciji podsticanja kreativnosti darovitih		129
Ivana Markov Čikić: Mediji i razvoj intrapersonalnih sposobnosti darovitih		139
Marinel Negru, Zorica Cvetanović: Intrapersonalni odnosi kao mogućnost provere kognitivnih procesa darovitih putem računara		150
Radmila Palinkašević, Jasmina Stolić: Razvoj intrapersonalne inteligencije na časovima stranog jezika i muzičkog vaspitanja		155
Kristina Planjanin Simić: Tajna brojilica		164

Jelena Prtljaga, Aleksandra Gojkov Rajić: Mogućnosti razvoja intrapersonalne darovitosti u učenju i poučavanju stranog jezika	179
Predrag Prtljaga: Intrapersonalni konflikt u virtuelnom svetu	189
Dragica Stanojlović: Korelacija između intrapersonalne darovitosti i moralnosti	198
Jasmina Starc, Mojca Blažič: Neki aspekti talentovanih kao raznovolikih zaposlenih	208
Petar Stojaković: Tri želje darovitih i nedarovitih adolescenata	216
Љубивоје Стојановић, Вера Ж. Радовић: Теолошки подстицаји васпитању интерперсоналне даровитости	221
Nataša Sturza Milić, Tanja Nedimović, Miran Muhić: Interesovanja – katalizator intrapersonalne i motoričke darovitosti učenika	236
Томислав Сухецки: Транзициони ефекат као основа стваралачког феномена	252
Dragana Veljković Stanković, Jelena Stojiljković: Primena izražajnih sredstava dramske umetnosti u funkciji razvoja kritičkog mišljenja učenika	256
Даница Веселинов, Снежана Пртљага, Дидактичке стратегије у функцији подстицања интраперсоналне даровитости	279
Loredana – Ileana Vișcu, Ioana – Eva Cădariu, Lucian Gîrniceanu, Daiana Todorescu: Performance anxiety in gifted students	285

III Prikaz knjige

Aleksandar Stojanović: Јасмина Старц, Грозданка Гојков, Љупчо Кеверески и Методија Стојановски (2016), <i>Менторирање на надарените и талентираните</i> , Битола: Македонска асоцијација за надарени и талентирани; Ново место: Словенско здружење за надарјене	301
---	-----

THE BOOK OF COLLECTED ARTICLES OF
THE PRESCHOOL TEACHER TRAINING COLLEGE
"MIHAILO PALOV" - VRŠAC

INTERNATIONAL CONFERENCE
“INTRAPERSONAL GIFTEDNESS - POSSIBILITIES OF DEVELOPMENT”

Contents:

	page
Introductory remarks	9
Conference participants	15
I Discussion impulses	
Nenad Suzić: THE ENCOURAGEMENT OF DIVERGENT THINKING AS THE BASIS OF THE LEARNERS' CREATIVITY	21
Tanja Nedimović: ENCOURAGING INTRAPERSONAL GIFTEDNESS – REACHES AND LIMITATIONS	37
II Paper presentations and discussion	
Milica Andevski, Jasmina Arsenijević, Mira Vidaković: TEACHERS AND INTERPERSONAL DEVELOPMENT OF GIFTED	49
Anica Arsić: THE INOVATION IN TEACHING SOLFEGGIO AS A STIMULUS TO THE DEVELOPMENT OF INTRAPERSONAL GIFTED	58
Ivana Đorđev: ENCOURAGING IMAGINATION AS A PART OF INTRAPERSONAL TALENT IN TEACHING SERBIAN LANGUAGE	69
Miloš M. Đorđević: AWARENESS OF MOTIVATION AND SELF-MOTIVATION	76
Ivan Ferbežer: RECURRING THEMES IN CAREER COUNSELING OF GIFTED AND TALENTED STUDENTS	84
Grozdanka Gojkov: PURPOSEFULNESS AS A TYPE OF INTRAPERSONAL GIFTEDNESS	91
Ivanka Korez: LET'S DIVERSIFY SCHOOL	108
Zora Krnjaić: INTRAPERSONAL INTELLIGENCE: EXTRAORDINARY FORMS	114
Slavica Maksić: INTRAPERSONAL INTELLIGENCE – SAVING OR DESTROYING HUMANS	119
Jelena Maksimović, Jelena Osmanović: ACTION RESEARCH AT STIMULATING THE CREATIVITY OF GIFTED	129
Ivana Markov Čikić: MEDIA AND DEVELOPMET OF INTERPERSONAL ABILITIES OF GIFTED	139
Marinel Negru, Zorica Cvetanović: INTERPERSONAL RELATIONSHIPS AS A POSSIBILITY TO CHECK THE COGNITIVE PROCESSES OF GIFTED BY COMPUTER	150

Radmila Palinkašević, Jasmina Stolić: DEVELOPMENT OF INTRAPERSONAL INTELLIGENCE IN FOREIGN LANGUAGE AND MUSIC CLASSES	155
Kristina Planjanin Simić: THE SECRET OF COUNTINGS	164
Jelena Prtljaga, Aleksandra Gojkov Rajić: POSSIBILITIES OF INTRAPERSONAL GIFTEDNESS DEVELOPMENT IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING AND TEACHING	179
Predrag Prtljaga: INTRAPERSONAL CONFLICT IN VIRTUAL WORLD	189
Dragica Stanojlović: INTRAPERSONAL GIFTEDNESS IN THE LIGHT OF THE EUROPEAN QUALIFICATION FRAMEWORK	198
Jasmina Starc, Mojca Blažič: CERTAIN ASPECTS OF THE GIFTED AS DIVERSE EMPLOYEES	208
Petar Stojaković: THREE WISHES OF GIFTED AND NONGIFTED ADOLESCENTS	216
Ljubivoje Stojanović, Vera Ž. Radović: THEOLOGICAL IMPULSES FOR EDUCATION INTRAPERSONAL GIFTEDNESS	221
Nataša Sturza Milić, Tanja Nedimović, Miran Muhić: INTERESTS - CATALYSTS OF MOTOR GIFTEDNESS OF GIFTED LEARNERS	236
Tomislav Suhečki: TRANSITION EFFECT AS A BASIS OF CREATIVITY PHENOMENON	252
Dragana Veljković Stanković, Jelena Stojiljković: THE USE OF EXPRESSIVE MEANS IN DRAMA ART IN FUNCTION OF CRITICAL OPINION DEVELOPMENT	256
Danica Veselinov, Snežana Prtljaga: DIDACTIC STRATEGIES IN THE FUNCTION OF ENCOURAGING INTRAPERSONAL GIFTEDNESS IN PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL CHILDREN	279
Loredana - Ileana Vișcu, Ioana - Eva Cădariu, Lucian Gîrniceanu, Daiana Todorescu: PERFORMANCE ANXIETY IN GIFTED STUDENTS	285

III Book Reviews

Aleksandar Stojanović: Јасмина Старц, Грозданка Гојков, Љупчо Кеверески и Методија Стојановски (2016), <i>Менторирање на надарените и талентираниите,</i> (Mentoring of the gifted and talented); Битола: Македонска асоцијација за надарени и талентирани; Ново Место: Словенско здружење за надарјене	301
---	-----

UVODNE NAPOMENE

Tekstovi u ovom tematskom zborniku su radovi sa 22. okruglog stola u Vršcu, posvećenog darovitosti, a odnose se na pitanja vezana za temu: *Intrapersonalna darovitost – mogućnosti razvoja*. Intrapersonalna darovitost je tema koja je poslednjih decenija direktno ili indirektno u fokusu istraživanja darovitosti, jer je kao sposobnost vezana za introspektivne i samorefleksivne kapacitete ličnosti, tj. za duboko razumevanje sebe, sopstvene snage i slabosti, jedinstvenosti i mogućnosti da prati i koordinira sopstvene reakcije, a ovo se dalje nadovezuje na upravljanje kvalitetom obrazovanja i smatra se suštinskom odrednicom strategija održivog razvoja u uslovima visoko kompetitivnog globalnog tržišta. Ova strategija ima u predznaku naglašenu notu inovativnog razvoja, zasnovanu na upravljanju promenama koje se ne zadržavaju na adaptivnim odgovorima okruženju, nego naglašavaju nove kompetencije za rad. Među njima istaknuto mesto zauzima spremnost za promene, u čijoj se osnovi, pored ostalog, nalaze i intrapersonalne sposobnosti. Ova se spremnost objašnjava karakterističnim kognitivnim, afektivnim i konativnim funkcionisanjem osobe, posebno darovitih. U kognitivnom smislu ova kompetencija se odnosi na fleksibilno, kreativno, nedogmatsko mišljenje darovitih, kao i na sposobnost prihvatanja pluraliteta ideja, u afektivnom odnosi se na sposobnost tolerisanja neizvesnosti, a u konativnom na inicijativnost, inovativnost i spremnost preuzimanja rizika. Pripreme mladih za svet rada i život u savremenom pluralističkom obrazovnom konceptu sagledavaju se iz ugla fleksibilnosti obrazovnih modela, mogućnosti izbora, kreiranja personalizovanih programa i multiperspektivne nastave, čiji je zadatak da podstiče samoodređenje i suodređenje, što podrazumeva samoodgovorno i suodgovorno delanje darovitih u procesu učenja.

Jedno od pitanja koje je animiralo više istraživača je intelektualna autonomija. U tekstovima se ističe da Evropski kvalifikacioni okvir (www.jointquality.org, Evropski savet, 2008) pruža legitimaciju da se kurikulumi decidirano usmere ka obrazovanju kritičkog razmišljanja kao aspekta intelektualne autonomije, što dalje usmerava pedagoški i didaktički koncept obrazovanja darovitih ka emancipatornoj epistemologiji u kojoj značajno mesto pripada aspektima inherentne strukture mišljenja i odnosi se na samoupravljujuće, samodisciplinovano, samopregledno i samoispravljujuće razmišljanje i pretpostavlja vladanje strogim kriterijuma

kvaliteta. Prethodno vodi do delujućih sposobnosti u komunikaciji i rešavanju problema i do proverljivosti razuma, otvorene misli, fleksibilnosti, poštenog razmišljanja u evaluacijama, do neophodnog ispoljavanja sposobnosti u uočavanju ličnih predrasuda, obazrivosti u donošenju odluka, volje za ponovnim razmatranjem, do jasnoće u pitanjima, reda u kompleksnim stvarima, marljivosti u traženju relevantnih informacija, odgovornosti u razvrstavanju kriterijuma... kao elementima metakognicije, koja – po Sternbergu – ima egzekutivno značenje u samoregulisanoj razmišljanju za fokusiranje na istragu i upornost u traženju rešenja koja su isto toliko precizna za subjekat kao i za okolnosti, zatim da se dozvoli samoprovera, što bi se moglo, pre svega, očekivati od darovitih i kod njih najbolje moglo i razvijati u sklopu intelektualne autonomije ličnosti, legitimisane emancipatornom didaktikom u pomenutom kvalifikacionom okviru. Moglo bi se, dakle, zapaziti da se u diskursima koji se iz refleksija o intrapersonalnim sposobnostima i njihovom kontekstuiranju u savremene obrazovne i društvene tokove, odnosno nalazima istraživanja uočava potreba da se dâ potpora idejama, teorijskim polazištima, kao i da se otvore novi uglovi gledanja i time dâ doprinos rasvetljavanju jednog, u ovom trenutku, značajnog aspekta darovitosti i podsticanju istog ka samoopažanju i samorefleksivnom, samovođenom učenju, ka samopromenama kojima bi se osigurala sloboda delovanja ličnosti darovitih po uzoru na savremene filozofske diskusije koje vode ka stvaranju kompetencija očekivanih u neizvesnom, nesigurnom, nestalnom radnom i društvenom kontekstu danas, što je jedan od značajnih razloga potenciranja intrapersonalne sposobnosti kao svojstva darovitih u ovom trenutku.

Dosta pažnje poklanja se i nastojanjima da se opiše i objasni pojam intrapersonalne darovitosti u psihološkim teorijama. Konstatuje se da se pristup „pomerao” od tradicionalnih teorija do novijih gledišta; da početna Gardnerova teorijska određenja polaze sa stanovišta da intrapersonalna inteligencija zavisi od procesa koji omogućavaju razlikovanje sopstvenih osećanja, da se razvija iz sposobnosti razlikovanja ugodnosti i neugodnosti i delovanja na osnovu tog razlikovanja, a na najvišem nivou razlikovanje sopstvenih osećanja, namera i motivacije, što po Gardneru dovodi do duboke samospoznaje. Z. Krnjajić diskutuje Gardnerova novija stanovišta stavljajući naglasak na ulogu koju intrapersonalna inteligencija ima u izgradnji sopstvenog misaonog modela i sposobnosti da se na osnovu tog modela donose ključne odluke o sopstvenom životu, kao i da ista u Gardnerovoj teoriji ima poseban značaj i omogućuje da ličnost spozna sopstvene sposobnosti i upotrebi ih na najbolji način. Takođe se ističe da je Huard Gardner u svom pluralističkom viđenju inteligencije, razrađenom i

predstavljenom u okviru teorije o multiploj inteligenciji (višestrukoj ili viševrstnoj, engl. „multiple intelligences”), prvo izdvojio sedam vrsta relativno nezavisnih inteligencija (Gardner, 1993), a kasnije je produžio ovaj niz (Gardner, 1999). Svaka od izdvojenih inteligencija osobena je po svojoj neurofiziološkoj zasnovanosti, razvojnom putu i simboličkom predstavljanju i svaka od njih naročito se angažuje u nekim naukama i oblastima učenja i rada. Stoga, za svaku od njih, na ovim osnovama, možemo izvoditi posebne vaspitne i pedagoške implikacije.

U sklopu personalnih inteligencija Gardner razlikuje intrapersonalnu i interpersonalnu inteligenciju, smatrajući pritom da postoji mnogo različitih oblika personalnih inteligencija. Svaka kultura ima svoj simbolički sistem i svoj način interpretiranja iskustva i onog što bismo mogli nazvati „sirovim materijalom” kojim operiše personalna inteligencija. Po Gardnerovoj oceni, u odnosu na druge forme inteligencije, kao što, su na primer, prostorna ili telesno-kinestetička, koje je nešto lakše identifikovati i porediti u različitim kulturama, personalna inteligencija je osobenija, teže ju je porediti, a ponekad, čak, ona ili neke njene forme mogu da budu neprepoznate od strane pripadnika neke druge kulture (Krnjajić, Z.).

Tekstovi se osvrću i na Sternbergovu trijarhičnu teoriju sposobnosti, sa posebnim naglašavanjem uloge metakomponenti koja se izjednačava sa intrapersonalnom darovitosti. Takođe se prikazuju noviji psihološki pristupi razmatranju odnosa darovitosti i intrapersonalne inteligencije (Moran, Gardner) koji naglašavaju ulogu svrhe u darovitosti kao izvanrednog i ponekad ranog dostignuća u moralnoj upotrebi intrapersonalne inteligencije, pri čemu se svrha shvata kao aspekt intrapersonalne inteligencije i određuje kao unutrašnji, samomotivacioni i samoodrživi vodič koji pomaže osobi da uvidi svoj doprinos svetu. A u tom smislu daju se i nalazi jednog eksplorativnog istaživanja čiji je predmet svrsishodnost kao vid intrapersonalne darovitosti, u okviru koga se traži odgovor na pitanje: koliko je prisutna orijentisanost darovitih u aspiracijama ka promenama društva, kulture, okruženja, odnosno koliko je kod darovitih prisutna svrha kao darovito samoregulisanje. Pošlo se od pretpostavke da daroviti imaju aspiracije ka promenama orijentisanim ciljevima, da manifestuju svrsishodnost kao vid intrapersonalne darovitosti. Cilj istraživanja je da se sagleda u kojoj meri se samoregulisanje darovitih u domenu aspiracija koje se odnose na svrhu života, smisao, životnu satisfakciju razlikuju u odnosu na ostale studente iz uzorka. Sagledavano je koliko se daroviti od drugih ispitanih razlikuju prema oblicima svrsishodnosti i da li se daroviti orijentisani aspiracijama razlikuju u svojim subjektivnim značenjima svrhe,

ili životne satisfakcije. Moralna darovitost shvaćena je kao namera/svrha koja se u literaturi o darovitima asocira sa talentom i visokim postignućima; naglašava snagu volje da se dâ pozitivan, prosocijalan doprinos društvu. Darovitost u domenu morala fokusira se na način na koji su intelektualno daroviti osetljivi na druge, ili misle, prosuđuju o pitanjima morala, naglašavaju način na koji pojedinci *shvataju* situacije i moralne implikacije istih: kako jedna osoba vidi smisao svog okruženja. Imati cilj smatra se oblikom intrapersonalne darovitosti. Nalazi istraživanja u ovoj monografiji u skladu su sa prethodnim konstatacijama o moralnoj darovitosti, posmatranoj iz ugla životne satisfakcije.

Jedna od tačaka diskursa odnosi se na podsticanje divergentne produkcije kao osnove kreativnosti učenika u kojoj se ističe da se uz postojeće nastavne planove i programe, udžbenike i sl. može ista razvijati, a za isto predlažu se i modeli: (1) kontrastiranje, (2) redefinicija, (3) redirekcija, (4) reinicijacija, (5) poboljšanje, (6) analogije, (7) sinteza i (8) nova rješenja (Suzić, N.).

Posebna interesovanja istraživača usmerena su ka intrapersonalnom pedagoškom i didaktičkom konceptu obrazovanja darovitih koja u fokus razmatranja stavljaju nastavnika i njegovu ulogu u oblikovanju modela uspešnog poučavanja i učenja zasnovanog na introspektivnim i (samo)refleksivnim kapacitetima ličnosti; sa tog stanovišta analiziraju se potencijali strastvenih predavača, koji se koncentrišu na kognitivno angažovanje učenika, oblikujući intrapersonalne dimenzije kod darovitih, što zahteva nastavnike koji svoje sposobnosti koncentrišu na razvoj procesa razmišljanja, zaključivanja, koji naglašavaju rešavanje problema i kreiranje strategija učenja (Andevski, M., Arsenijević, J. i Vidaković, M.). A poseban ugao tematici ove monografije daje istraživanje uloge vežbanja kreativnog rešavanja biznis problema, kojim se iz ugla nalaza istraživanja (testiran je efekat vežbanja kombinacijom nominalnog metoda grupnog odlučivanja i Ozbornovog metoda kreativnosti) testira teza o povećanju kreativnih rešenja i smanjenju standardnih rešenja, ali bez povećanja kreativnosti ispitanika. Potvrda teze tumači se stavom da vežbanje u kreativnom rešavanju biznis problema i kreativnost nisu isti fenomen. Autori predlažu nekoliko poboljšanja nacrta istraživanja za rešavanje ovog problema (Bojanović, R. i Đurišić Bojanović, M.).

Intrapersonalnu inteligenciju Z. Krnjajić posmatra kao procese koji omogućavaju razlikovanje vlastitih osećaja, a bazično se odnosi na razlikovanje prijatnog od neprijatnog i navodi da se na najvišim nivoima ova vrsta inteligencije odnosi na razlikovanje vlastitih osećaja, namera,

motivacije i dovodi do dubokih samospoznaja. U tom smislu, kada govori o formama izuzetnosti, Gardner se posebno bavi onom koja se odnosi na introspekciju i prati oblike preko kojih se iskazuje izrazito razvijena sposobnost introspekcije kao što su, na primer, književna dela, dnevnici i pisma. A značajna su njena zapažanja i o izdvajaju i definisanju personalnog talenta kao ekspertize koja (može da) se razvija u domenima samosvesti, donošenja odluka i samo-regulacije (Moon, 2003). Personalni talenat facilitira kako u ostvarivanju visokih postignuća i uspeha, tako i zadovoljstva životom. Smatra se da se razvoj ovog talenta odvija uglavnom neformalno, 'samoučki', Mun (Moon, 2003) se zalaže za sistematsku podršku njegovog razvoja u obrazovanju u savladavanju potrebnih znanja i veština. U tom smislu neki autori su osmislili i preporuke za efikasnije učenje i postizanje što boljih rezultata koji se odnose, na primer, na: kontrolisanje straha od neuspeha, postavljanje prioriteta, planiranje i upravljanje vremenom, te prevladavanje oklevanja i razvoj samopouzdanja (Sternberg & Grigorenko, 2000). Intrapersonalna inteligencija posmatra se i iz ugla širokog dijapazona ispoljavanja i polja delovanja, jer intrapersonalne sposobnosti obuhvataju niz sposobnosti bitnih za upravljanje učenjem i razvojem i odnose se na sposobnosti bitne za stvaranje i profesionalne aktivnosti, kao i za privatni, unutrašnji život. Ovo je posebno izraženo kada je reč o sposobnostima primene odnosno tzv. izvršnim sposobnostima koje su, u stvari, metakognitivne sposobnosti (Krnjajić, Z.).

Pitanje moralnog usavršavanja diskutuje se i iz ugla načina kojima se intrapersonalna darovitost nosi sa sopstvenim padovima (pokajanje, smirenje, uvažavanje drugoga, sagledavanje sopstvene nesavršenosti...) idući putem samoostvarenja darova koje ima, ispravljanjem sopstvenog života, darivanjem sebe drugima. Neke od refleksija idu u smeru diskursa religioznosti kao smisla, svrhe života darovitih, kao vida moralne darovitosti, putem ispravljanja sopstvenog života, nesebičnošću i ispunjenjem radošću na putu uzrastanja darivanjem sebe drugima (Kačarić, N.). Takođe se diskutuje potreba za promocijom i razvojem nove psihološke paradigme u kojoj svet treba da postigne ravnotežu funkcija između glave i srca-razloga-duha. Cilj ovih refleksija je okretanje i promovisanje nekognitivnog diskursa razvoja talenata koji je iza kognitivističkih faktora prioritarnih razvoja. Očekuje se da ovaj proboj u naučno-istraživačkim pogledima autora postane novi školski izazov u oblasti rada sa darovitimima (Kevereski, Lj.). Uz prethodno postavljaju se i pitanja poput: Da li će introspekcija, kapacitet za samorefleksiju i emocije ostati svojstvo čoveka ili je pitanje vremena kada će i ove karakteristike postati svojstvo mašina?

Kako će teći individualni razvoj čoveka i gde je mesto obrazovanja i škole u tom procesu (Maksić, S.)?

Iza prethodnog, utisak je, vredno očekivati da će pitanja i refleksije u ovom tematskom zborniku naći put do istraživača i praktičara i biti dobri impulsi za nove ideje, pitanja i dileme za dobrobit darovitih, a i onih koji im služe, pre svih, njihovih mentora i istraživača.

Prof. dr Grozdanka Gojkov

UČESNICI 22. OKRUGLOG STOLA

Uvodni impulsi / Introductory Impulses

Ненад Сузић

Подстицање дивергентне продукције као основа креативности ученика

Tanja Nedimović

Podsticanje intrapersonalne darovitosti – dometi i ograničenja

Milica Andevski

Jasmina Arsenijević

Mira Vidaković

Nastavnik i intrapersonalni razvoj darovitih

Anica Arsić

Inovacije u nastavi solfeda kao podstrek razvoju intrapersonalne darovitosti

Snezana Babić-Kekez

Vaspitni stil roditelja i razvoj intrapersonalne inteligencije deteta

Evelina Balaş

Alternative educationale în sistemul românesc de învățământ din perspectiva competențelor intrapersonale

Lavinia Betea

Miodrag Milin

Creație inovatoare și rezistență la schimbare

Blanka Bogunović

Samoprocena veština relevantnih za obrazovni i profesionalni razvoj muzički darovitih

Radojica Bojanović

Mirosava Đurišić-Bojanović

Efekti vežbanja kreativnog rešavanja biznis problema

Tomaž Bratina

Information and communication technology and intrapersonal intelligence

Gabriela Cristea

Conceptul de „dotare aptitudinală înaltă”. O abordare pedagogică

Matjaž Duh

Problem prepoznavanja talenta sa stanovišta intrapersonalnih veština učenika darovitih za likovnu umetnost

Ivana Đorđev

Podsticanje imaginacije kao dela intrapersonalne darovitosti u nastavi srpskoga jezika

Милош М. Ђорђевић

Свест о мотивацији и самомотивацији

(Структура и поруке песме Књига Матије Бехковића

Вук М. Ђорђевић

Медији и интраперсонална способност даровитих (Како су и зашто Срби постали паметнији?)

Ivan Ferbežer
Теме, ки се враћају на подручје каријерног световања надарјених ученица

Iuliana Galeş
Învăţământul în limba maternă sârbă în românia

Владимир Глаголев
Феномен раннеј одаренности будућег писатеља и поэта

Jerko Glavaš
Milan Stanić
Luka Stanić
Značaj i konkurentnost veleučilišta na regionalnom tržištu visokog obrazovanja

Grozdanka Gojkov
***Svršishodnost kao vid intrapersonalne darovitosti
- svrha kao darovito samoregulisanje***

Jerneja Herzog
***Promovisanje razvoja kritičkog mišljenja kod studenata koji pohađaju programe
obrazovnih studija sa naglaskom na intrapersonalnu darovitost***

Mira Jovanović
Ljiljana Stankov
Улога васпитача у подстицању интраперсоналне даровитости

Нинослав Качарић
Религиозност као вид интраперсоналне даровитости

Gabriela Kelemen
Abordarea cu înţelepciune a educaţiei copiilor supradotaţi

Ljiljana Kelemen Milojević
Blagoje Milojević
Intrapersonalna inteligencija i podsticanje kreativnosti

Љупчо Кеверески
***Развој на интраперсоналната надареност – (не)видљив предизвик на новата психолошка
парадигма***

Slavica Komatina
Intrapersonalna darovitost i obrazovni sistem Republike Srbije

Ivanka Korez
Popostrimo šolo – planirane aktivnosti nadarjenih učencev v svetu konj

Ljiljana Krmeta
Percepcije djece i mladih u funkciji intrapersonalnog razvoja

Zora Krnjičić
Intrapersonalna inteligencija: visoki dometi

др Наташа Лалић-Вучетић
др Славица Шевкушић
др Јелена Стевановић
Уважавање аутономије ученика: стратегија у развијању њихове креативности

Slavica Maksić

Da li će intrapersonalna inteligencija spasiti ili uništiti čoveka

Jelena Maksimović

Jelena Osmanović

Akciona istraživanja u funkciji podsticanja kreativnosti darovitih

Adelheid Manz

Elisabeth Mürwald-Scheifinger

Otkrivanje matematičkog potencijala: istraživački projekat za vaspitače i zainteresovane učitelje

Ivana Markov Čikić

Mediji i razvoj intrapersonalnih sposobnosti darovitih

Marinel Negru

Zorica Cvetanović

Intrapersonalni odnosi kao mogućnost provere kognitivnih procesa darovitih putem računara

Radmila Nikolić

Podsticanje intrapersonalne darovitosti u procesu učenja

Radmila Palinkašević

Jasmina Stolić

Razvoj intrapersonalne inteligencije na časovima stranog jezika i muzičkog vaspitanja

Polonca Pangričič

Kakšno stopnjo intrapersonalne inteligence premorejo naši nadarjeni učenci

Hárs György Péter

Intrapersonalna darovitost u interpersonalnim i socijalnim situacijama

Kristina Planjanin-Simić

Biljana Karanov

Podkategorije dečijeg folkloru kao zaboravljena mogućnost razvoja intrapersonalne darovitosti kod dece

Александар Петровић

Филозофија образовања с обзиром на појмове интраперсоналности и интерперсоналности

Jelena Prtljaga

Aleksandra Gojkov Rajić

Mogućnosti razvoja intrapersonalne darovitosti u učenju i poučavanju stranog jezika

Predrag Prtljaga

Intrapersonalni konflikt u virtuelnom svetu

Снежана Пртљага

Даница Веселинов

Дидактичке стратегије у функцији подстицања интраперсоналне даровитости

Љубивоје Стојановић

Вера Ж. Радовић

Теолошки подстицаји васпитању интерперсоналне даровитости

Маргарита Силантјева

Свобода как личный проект: философские основания развития одаренности в условиях роста социальной неопределенности и автономизации личности

Dragica Stanojlović
Korelacija između intrapersonalne darovitosti i moralnosti

Jasmina Starc
Mojca Blažič
Neki aspekti talentovanih kao raznolikih zaposlenih

Petar Stojaković
*Tri želje darovitih i nedarovitih adolescenata
(intrapersonalna darovitost – samosvjesnot o svojim željama i mogućnostima*

Nataša Sturza Milić
Tanja Nedimović
Miran Muhić
Interesovanja – katalizator intrapersonalne i motoričke darovitosti učenika

Tomislav Suhecki
Didaktička podrška intrapersonalne darovitosti

Dragana Veljković Stanković
Jelena Stojiljković
Primena izražajnih sredstava dramske umetnosti u funkciji razvoja kritičkog mišljenja učenika

Loredana – Ileana Vișcu
Ioana – Eva Cădăriu
Lucian Gîrniceanu
Daiana Todorescu
Anxietatea de performanță la studenții supradotați

Vilotijević Goran
Metakognitivne sposobnosti i strategije učenja kao indikatori izvršne strukture intelektualnih sposobnosti darovitih učenika

Biljana Vujasin
Mirjana Milanović
Intrapersonalna darovitost kao faktor celoživotnog učenja

проф. Весна Жоглева
Улога социолога у стручном тиму у раду са даровитим и талентованим

Brinduša Žujka
Aspekti primene teorije višestrukih inteligencija u nastavi rumunskog jezika i književnosti